

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૬૯૦ / ૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	ના
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

મેસર્સ પ્રિયેશ એગ્રો ઇન્ડસ્ટ્રીઝ

વિરુદ્ધ

યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧, ૨ માટે આદિત્ય એ. ગુપ્તા(૭૮૭૫) સાથે શ્રી એ. એલ. શાહ,
એડવોકેટ

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે મોહિત એ. ગુપ્તા(૮૯૬૭)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી સી. ઝેડ. સાંખલા(૩૨૪૩) સાથે શ્રી નરેન્દ્ર ખરે,
એડવોકેટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

તારીખ : ૧૭/૦૧/૨૦૧૯

મૌખિક ચુકાદો

૧. પિટિશનમાં પક્ષકાર-સામાવાળાઓ તરીકે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અને મામલતદાર-
કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે કોઝ ટાઇટલમાં સુધારો
કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે. જરૂરી સુધારો તાત્કાલિક કરવામાં આવે.

૨. અરજદારોએ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરેલી હાલની પિટિશન દ્વારા નીચે મુજબના દાદ માટે અરજ કરી છે:

“૨૫.(એ) આપ નામદાર ન્યાયના હિતમાં, આ પિટિશનના પરિશિષ્ટ__ પર સંલગ્ન એમએસએમઈ (MSMEs) ના પુનરુત્થાન અને પુનર્વસન માટેના માળખા અંગેની આરબીઆઈ (RBI) ની માર્ગદર્શિકાના ભંગમાં, અધિકારક્ષેત્ર વિનાની, ગેરકાયદેસર અને એસેટ ક્લાસિફિકેશન, પ્રોવિઝનિંગ અને ઇન્કમ રેકગ્નિશન નોર્મ્સ અંગેની આરબીઆઈ ની માર્ગદર્શિકાના ઉલ્લંઘનમાં હોવાથી તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૧૮ ના રોજ ખાતાને એનપીએ (NPA) તરીકેની જાહેરાતને રદબાતલ અને બાજુ પર રાખવા તેમજ સામાવાળા બેંકને ન્યાયના હિતમાં એમએસએમઈ ના પુનરુત્થાન અને પુનર્વસન માટેના માળખા અંગેની આરબીઆઈ ની માર્ગદર્શિકાનો અમલ કરવા અને તેનું પાલન કરવાનો નિર્દેશ આપતી મેન્ડામસની રિટ જારી કરવા મહેરબાની કરશો.

(બી) આપ નામદાર ન્યાયના હિતમાં, પરિશિષ્ટ-બી ખાતેની સામાવાળા દ્વારા સરફેસી એક્ટ, ૨૦૦૨ (SARFAESI Act, 2002) ની કલમ ૧૩(૨) હેઠળ જારી કરાયેલ તારીખ ૧૭.૦૪.૨૦૧૮ ની ડિમાન્ડ નોટિસ તેમજ પરિશિષ્ટ-એચ ખાતેની તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૮ ની કબજા નોટિસ, પરિશિષ્ટ-જે ખાતે સંલગ્ન વિદ્વાન કલેક્ટરનો તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૧૮ નો હુકમ ગેરકાયદેસર, અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના

ભંગમાં અને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની માર્ગદર્શિકા તથા સરફેસી એક્ટ, ૨૦૦૨ ની જોગવાઈઓના ઉદ્દેશ્યમાં હોવાનું જાહેર કરવા, રદબાતલ અને બાજુ પર રાખવા મહેરબાની કરશો.

(સી) આપ નામદાર પિટિશનના દાખલ થવા અને આખરી નિકાલ સુધી, પરિશિષ્ટ-જે ખાતે સંલગ્ન વિદ્વાન કલેક્ટરના તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૧૮ ના હુકમ અને પરિશિષ્ટ-કે ખાતે સંલગ્ન વિદ્વાન મામલતદારની તારીખ ૧૨.૧૨.૨૦૧૮ ની નોટિસ પર તેમજ સામાવાળા બેંક દ્વારા સરફેસી એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૩(૨) હેઠળ તારીખ ૧૭.૦૪.૨૦૧૮ ની ડિમાન્ડ નોટિસના અનુસંધાને લેવાયેલા તમામ અનુવર્તી પગલાં પર સ્ટે આપવા અને વધુમાં સામાવાળા બેંકને સરફેસી એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ અરજદારો સામે પગલાં લેતા અટકાવવા મહેરબાની કરશો.”

૩. પિટિશન અને તેના સંલગ્ન પરિશિષ્ટોમાંથી જે વ્યાપક હકીકતો ફલિત થાય છે તે એ છે કે અરજદાર નં. ૧ એક ભાગીદારી પેઢી છે અને અરજદાર નં. ૨ એ અરજદાર નં. ૧ પેઢીના ભાગીદારો પૈકીના એકના પિતા છે. અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, અરજદાર નં. ૧ એ માઈક્રો, સ્મોલ એન્ડ મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝિસ ડેવલપમેન્ટ એક્ટ, ૨૦૦૬ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબનું લઘુ સાહસ (સ્મોલ એન્ટરપ્રાઇઝ) છે. અરજદાર પેઢીએ સામાવાળા-બેંક પાસેથી રૂ. ૧૨ કરોડની કેશ ક્રેડિટ મર્યાદા અને રૂ. ૧.૨૦ કરોડની ટર્મ લોનના રૂપમાં નાણાકીય સહાય મેળવી હતી. અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર, અરજદાર નં. ૧

પેઢી નિયમિતપણે તેના હમ્માઓ ચૂકવી રહી હતી, જોકે, નોટબંધી અને જીએસટી (GST) ના અમલને કારણે અરજદારોના વ્યવસાયને ગુકસાન થવા લાગ્યું હતું. અરજદારોનો વધુમાં એવો કેસ છે કે સામાવાળા બેંક તારીખ ૧૭.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજની માઈક્રો, સ્મોલ એન્ડ મીડિયમ એન્ટરપ્રાઇઝિસના પુનરુત્થાન અને પુનર્વસન માટેના માળખા અંગેની આરબીઆઈની માર્ગદર્શિકા મુજબ કાર્ય કરવામાં નિષ્ફળ રહી હતી, અને તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૧૮ ના રોજ અરજદાર નં. ૧ ના ખાતાને નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ (ત્યારબાદ ‘એનપીએ’ તરીકે સંદર્ભિત) તરીકે વર્ગીકૃત કર્યું હતું. ત્યારબાદ સામાવાળા બેંકે સિક્યોરિટાઈઝેશન એન્ડ રિકન્સ્ટ્રક્શન ઓફ ફાયનાન્સિયલ એસેટ્સ એન્ડ એન્ફોર્સમેન્ટ ઓફ સિક્યોરિટી ઇન્ટેરેસ્ટ એક્ટ, ૨૦૦૨ (ત્યારબાદ ‘સરફેસી એક્ટ’ તરીકે સંદર્ભિત) ની કલમ ૧૩(૨) હેઠળ તારીખ ૧૭.૦૪.૨૦૧૮ ની ડિમાન્ડ નોટિસ અરજદારોને પાઠવી હતી. તેથી અરજદારોએ તારીખ ૧૩.૦૬.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા વાંધાઓ રજૂ કર્યા હતા, જે વાંધાઓનો સામાવાળા બેંક દ્વારા તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૧૮ ના પત્ર મુજબ સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩(૩-એ) મુજબ નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર, જોકે તે દરમિયાન, સામાવાળા બેંકે અરજદારોને તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૮ ની કબજા નોટિસ પાઠવીને જાણ કરી હતી કે સામાવાળા બેંક તારીખ ૦૫.૦૭.૨૦૧૮ ના રોજ તેનો કબજો લેશે, અને અરજદારોની ગીરો મુકેલી મિલકતોનો સાંકેતિક કબજો લેવાની કાર્યવાહી હાથ ધરી હતી. સામાવાળા-બેંકે ત્યારબાદ અરજદારોની માલિકીની પ્રશ્નવાળી જગ્યાનો પ્રત્યક્ષ કબજો લેવા માટે સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ અરજી અને

એફિડેવિટ દાખલ કરીને સરફેસી એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ આગળની કાર્યવાહી હાથ ધરી હતી. અરજદારોએ સદરહું અરજી સામે પોતાના વાંધાઓ રજૂ કર્યા હતા. જોકે, સામાવાળા-જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૧૮ ના હુકમ (પરિશિષ્ટ-જે) દ્વારા સદરહું અરજી મંજૂર કરી હતી અને સામાવાળા મામલતદાર અને કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટને અરજદારોની માલિકીની પ્રશ્નવાળી જગ્યાનો પ્રત્યક્ષ કબજો લેવા માટે અધિકૃત કર્યા હતા. તદનુસાર, સામાવાળા-મામલતદાર અને કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટે તારીખ ૧૨.૧૨.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા અરજદારોને જાણ કરી છે કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૪ હેઠળ પસાર કરાયેલા હુકમને અનુસરીને પ્રશ્નવાળી જગ્યાનો કબજો તારીખ ૧૮.૦૧.૨૦૧૯ ના રોજ લેવામાં આવશે. તેથી અરજદારોએ ઉપર જણાવ્યા મુજબની દાદ માંગતી હાલની પિટિશન તારીખ ૧૫.૦૧.૨૦૧૯ ના રોજ દાખલ કરી હતી.

જ. સામાવાળા નં. ૧-બેંક વતી કેવિએટ પર ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી નરેન્દ્ર ખરેએ સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૭ નો સહારો લઈને હાલની પિટિશનની ગ્રાહ્યતા અંગે પ્રાથમિક વાંધો ઉઠાવ્યો હતો કે સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ સામાવાળા બેંક દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાંને પડકારવા માટે અરજદારો પાસે વૈકલ્પિક અસરકારક વૈધાનિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે, ત્યારે અરજદારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એ.એલ. શાહે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા બેંક કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૨), (૩) અને (૩-એ) હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહી હોવાથી, તેની પેટા-કલમ (જ) હેઠળ

લેવાયેલા પગલાંને સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ પડકારવા જરૂરી ન હતા. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે આરબીઆઈ દ્વારા જારી કરાયેલી માર્ગદર્શિકાને ધ્યાને લેતાં અરજદાર નં. ૧ પેઢીના ખાતાને એનપીએ ખાતા તરીકે જાહેર કરી શકાયું ન હોત. શ્રી શાહે એવી રજૂઆત કરવા માટે **રાજકોટ નાગરિક સહકારી બેંક લિ. વિરુદ્ધ જિગ્નેશ જયંતીલાલ રામાનુજ, એઆઈઆર ૨૦૧૧ ગુજરાત ૧૬૩** માં રિપોર્ટ થયેલ આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર ભારે આધાર રાખ્યો છે કે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ લેવાયેલા પગલાંને સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ ડીઆરટી સમક્ષ પડકારી શકાય છે. તેમણે એવી રજૂઆત કરવા માટે **તિરુપતિ સ્ટોરેજ એન્ડ એલાઇડ પ્રા. લિ. વિરુદ્ધ ધ યુનાઇટેડ કોમર્શિયલ બેંક, કોલકાતા, ૨૦૧૨ (જ) પીએલજેઆર ૭૪૮** માં રિપોર્ટ થયેલ પટના હાઇકોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે કે સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩(જ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ, કલમ ૧૩(૨), ૧૩(૩) અને ૧૩(જ) માં સમાવિષ્ટ અન્ય જોગવાઈઓથી સ્વતંત્ર છે અને જ્યારે કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૨), (૩) અને (૩-એ) નું ઉદ્ધંધન થયું હોય, ત્યારે અરજદારો ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ હાઇકોર્ટનો સંપર્ક કરી શકે છે. જ્યારે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉદ્ધંધન થયું હોય ત્યારે પિટિશન ગ્રાહ્ય બનશે તેવી રજૂઆત કરવા માટે તારીખ ૧૦.૦૯.૨૦૧૫ ના રોજ નિર્ણીત **સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલિકેશન નં. ૧૪૬૧૪ / ૨૦૧૫** માં સિંગલ બેંચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આ કોર્ટના એક અનરિપોર્ટેડ ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

પ. શરૂઆતમાં જ એ જણાવી શકાય કે નિર્વિવાદપણે અરજદારોએ તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૮ ના રોજ ડિમાન્ડ નોટિસ (પરિશિષ્ટ-એચ) પાઠવીને સરકેસી એક્ટની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ સામાવાળા બેંક દ્વારા લેવાયેલા પગલાંને સદર અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ અપ્લિકેશન દાખલ કરીને પડકાર્યા નથી અને તેને તથા સદર અધિનિયમ હેઠળ બેંક દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી અન્ય અનુવર્તી કાર્યવાહીઓને પડકારતી હાલની પિટિશન દાખલ કરી છે. અરજદારોએ તેમના ખાતાને એનપીએ તરીકે જાહેર કરવાની સામાવાળા-બેંકની કાર્યવાહી કે અન્ય પત્રવ્યવહારને અન્ય કોઈ કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પણ પડકાર્યા ન હતા. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ લેવાયેલા પગલાં પહેલાંની અને પછીની તમામ કાર્યવાહીઓને પ્રથમ વખત તારીખ ૧૫.૦૧.૨૦૧૮ ના રોજ દાખલ કરાયેલી હાલની પિટિશન દ્વારા પડકારવામાં આવી છે, જ્યારે સામાવાળા મામલતદારે તારીખ ૧૮.૦૧.૨૦૧૮ ના રોજ પ્રશ્નવાળી જગ્યાનો કબજો લેવા માટે નોટિસ જારી કરી હતી.

૬. આ તબક્કે, એ નોંધી શકાય કે અરજદારો દ્વારા પોતાને ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાયનો ઉપયોગ કર્યા વિના ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનને ગ્રાહ્ય રાખવાની હાઈકોર્ટોની વૃત્તિને સુપ્રીમ કોર્ટે સખત શબ્દોમાં વખોડી કાઢી છે, અને વિશેષ કરીને એવા કેસોમાં કે જે સરકેસી એક્ટ હેઠળ ઉદ્ભવે છે. **ઓથોરાઈઝ્ડ ઓફિસર, સ્ટેટ બેંક ઓફ ત્રાવણકોર અને અન્ય વિરુદ્ધ મેથ્યુ કે.સી., (૨૦૧૮) ૩ એસસીસી ૮૫** માં રિપોર્ટ

થયેલ કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે તાજેતરમાં સરફેસી એક્ટ હેઠળ ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક ઉપાય અંગે વિચારણા કરતી વખતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૩. સરફેસી એક્ટ પોતે એક સંપૂર્ણ સંહિતા (કમ્પ્લીટ કોડ) છે, જે નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલી લોનમાંથી ઉદ્ભવતા લેણાંની ઝડપી વસૂલાત, વ્યથિત પક્ષકાર દ્વારા કલમ ૧૭ હેઠળ ડેટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલનો ઉપાય, ત્યારબાદ કલમ ૧૮ હેઠળ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ કરવાનો અધિકાર પૂરો પાડે છે. સામાવાળાને ઉપલબ્ધ પર્યાપ્ત વૈકલ્પિક વૈધાનિક ઉપાયોને ધ્યાને લેતાં હાઈકોર્ટે રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈતી ન હતી. અપીલકર્તાને જવાબ દાખલ કરવાની તક આપ્યા વિના જ, તદ્દન પ્રથમ તારીખે જ વચગાળાનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. યુનાઈટેડ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ સત્યવતી ટંડન અને અન્ય, ૨૦૧૦ (૮) એસસીસી ૧૧૦, અને જનરલ મેનેજર, શ્રી સિદ્ધેશ્વર કોઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ઈકબાલ અને અન્ય, ૨૦૧૩ (૧૦) એસસીસી ૮૩ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. રિટ પિટિશનને ગ્રાહ્યતાના આધારે શરૂઆતમાં જ ફગાવી દેવી જોઈતી હતી. ડિવિઝન બેંચે તેમાં દખલ કરવાનો ઇનકાર કરવામાં ભૂલ કરી છે.

૪. XXX... XXX... XXX

૫. XXX... XXX... XXX

૬. XXX... XXX... XXX

૭. XXX... XXX... XXX

૮. સરકેસી એકટના હેતુઓ અને કારણોના નિવેદનમાં જણાવાયું છે કે વિશ્વના નાણાકીય બજારોમાં અન્ય સહભાગીઓની તુલનામાં દેશમાં બેંકિંગ અને નાણાકીય ક્ષેત્રને સમાન તકો (લેવલ પ્લેઇંગ ફિલ્ડ) ન હોવાનું જણાયું હતું. ભારતમાં નાણાકીય સંસ્થાઓ પાસે જામીનગીરીઓનો કબજો લેવાની અને તેને વેચવાની સત્તા ન હતી. વાણિજ્યિક વ્યવહારોને લગતું પ્રવર્તમાન કાનૂની માળખું બદલાતી વાણિજ્યિક પ્રથાઓ અને નાણાકીય ક્ષેત્રના સુધારાઓ સાથે તાલ મિલાવી શક્યું ન હતું, જેના પરિણામે ડિફોલ્ટ લોનની ધીમી વસૂલાત અને બેંકો તથા નાણાકીય સંસ્થાઓની વધતી જતી નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ્સ થઈ રહી હતી. નરસિમ્હન કમિટી ૧ અને ૨ તેમજ કેન્દ્ર સરકાર અધિનિયમ દ્વારા રચવામાં આવેલી અધ્યારુજિના કમિટીએ સિક્યોરિટાઇઝેશન માટે અને કોર્ટની દરમિયાનગીરી વિના જામીનગીરીઓનો કબજો લેવા તથા તેને વેચવા માટે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને સત્તા આપવા માટે નવા કાયદા ઘડવાનું સૂચન કર્યું હતું, જે તેમને લાંબા ગાળાની અસ્કયામતો વસૂલ કરવા, તરલતા (લિક્વિડિટી) ની સમસ્યાઓનું સંચાલન કરવા, એસેટ લાયબિલિટી અસંતુલનને દૂર કરવા અને વસૂલાતમાં સુધારો કરવા સક્ષમ બનાવશે. રિકવરી ઓફ ડેટ્સ ડ્યુ ટુ બેંક્સ એન્ડ ફાયનાન્સિયલ

ઈન્સ્ટિટ્યુશન્સ એક્ટ, ૧૯૯૩ (ત્યારબાદ ‘ડીઆરટી એક્ટ’ તરીકે સંદર્ભિત) હેઠળની કાર્યવાહી સમય જતાં નિયમિત અદાલતો સમક્ષની કાર્યવાહી જેવી બની ગઈ હતી, જે ઝડપી નિર્ણયને અસર કરતી હતી. વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતા પહેલાં આ તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યા નથી અને તેની વિચારણા કરવામાં આવી નથી.

૯. XXX... XXX... XXX

૧૦. સત્યવતી ટંડન (ઉપર્યુક્ત) માં, હાઈકોર્ટે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(જ) હેઠળની આગળની કાર્યવાહી અટકાવી હતી. સરફેસી એક્ટ હેઠળની વૈધાનિક યોજના, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કલમ ૧૭ હેઠળ વ્યથિત વ્યક્તિને ઉપાયની ઉપલબ્ધતા અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કલમ ૧૮ હેઠળ અપીલના ઉપાય, કાયદાના ઉદ્દેશ્ય અને હેતુની વિગતવાર વિચારણા કર્યા પછી, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક વૈધાનિક ઉપાયને ધ્યાને રાખીને રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખવી ન જોઈએ, અને એવું ઠરાવ્યું હતું કે:-

“૪૩. કમનસીબે, હાઈકોર્ટે એ પ્રસ્થાપિત કાયદાની અવગણના કરી હતી કે જો વ્યથિત વ્યક્તિ માટે અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય તો હાઈકોર્ટ સામાન્ય રીતે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખશે નહીં અને ટેક્સ, સેસ, ફી, અન્ય પ્રકારના જાહેર નાણાં અને બેંકો તથા અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓના લેણાંની વસૂલાત સંબંધી બાબતોમાં આ

નિયમ વધુ કડકતા સાથે લાગુ પડે છે. અમારા મતે, જાહેર લેણાં વગેરેની વસૂલાત માટે લેવાયેલી કાર્યવાહી સામેના પડકારને લગતી પિટિશનો સાથે કામ કરતી વખતે, હાઈકોર્ટે એ બાબત ધ્યાનમાં રાખવી આવશ્યક છે કે આવા લેણાંની વસૂલાત માટે સંસદ અને રાજ્ય વિધાનમંડળો દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદાઓ પોતાનામાં જ એક સંપૂર્ણ સંહિતા (કોડ) છે, કારણ કે તેમાં માત્ર લેણાંની વસૂલાત માટેની વ્યાપક પ્રક્રિયા જ સમાવિષ્ટ નથી પરંતુ કોઈપણ વ્યથિત વ્યક્તિની ફરિયાદના નિવારણ માટે અર્ધ-ન્યાયિક સંસ્થાઓની રચનાની પણ કલ્પના કરવામાં આવી છે. તેથી, આવા તમામ કેસોમાં, હાઈકોર્ટે આગ્રહ રાખવો જ જોઈએ કે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ ઉપાય મેળવતા પહેલાં, વ્યક્તિએ સંબંધિત કાયદા હેઠળ ઉપલબ્ધ ઉપાયોનો સંપૂર્ણ ઉપયોગ કરવો આવશ્યક છે.

* * *

પપ. એ ગંભીર ચિંતાનો વિષય છે કે આ કોર્ટના વારંવારના ચુકાદાઓ છતાં, હાઈકોર્ટે ડીઆરટી એક્ટ અને સરફેસી એક્ટ હેઠળ વૈધાનિક ઉપાયોની ઉપલબ્ધતાની અવગણના કરવાનું ચાલુ રાખે છે અને અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને એવા હુકમો પસાર કરે છે જે બેંકો અને અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓના પોતાના લેણાં વસૂલ કરવાના અધિકાર પર ગંભીર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે. અમે આશા રાખીએ છીએ અને વિશ્વાસ ધરાવીએ છીએ કે ભવિષ્યમાં હાઈકોર્ટે આવી બાબતોમાં વધુ

સાવધાની, સંભાળ અને વિચારપૂર્વક પોતાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરશે.”

૧૧. XXX... XXX... XXX

૧૨. XXX... XXX... XXX

૧૩. XXX... XXX... XXX

૧૪. XXX... XXX... XXX

૧૫. કોઈપણ પક્ષકાર દ્વારા વાંધો ઉઠાવવામાં આવે તેની રાહ જોયા વિના સાચા કાયદાનો અમલ કરવો એ અદાલતની પવિત્ર ફરજ છે, ખાસ કરીને જ્યારે કાયદો સુસ્થાપિત હોય. કોઈપણ વિચલન (ડિપાર્ચર), જો સ્વીકાર્ય હોય, તો તે સંબંધિત કાયદાની નોંધ લીધા પછી યોગ્ય રીતે ચર્ચા કરાયેલા નિર્ધારિત અપવાદ હેઠળ કેસ આવતો હોવાના ચર્ચા કરાયેલા કારણોસર હોવું જોઈએ. નાણાકીય બાબતોમાં એકતરફી (એક્સ-પાર્ટી) વચગાળાના હુકમો આપવાથી હાનિકારક અસર થઈ શકે છે અને એ કહેવું પૂરતું નથી કે વ્યથિત પક્ષકાર પાસે વચગાળાના હુકમને રદ કરાવવા માટે અરજી કરવાનો ઉપાય છે. નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા લોન કરદાતાઓના ખર્ચે ઉત્પન્ન થતા જાહેર નાણાંમાંથી આપવામાં આવે છે. આવી લોન લેનાર વ્યક્તિની મિલકત બની જતી નથી, પરંતુ લોકો દ્વારા વિશ્વાસપાત્ર ક્ષમતામાં અનામત તરીકે આપેલા જાહેર નાણાંનું સ્વરૂપ જાળવી રાખે છે.

સમયસર પુનઃચુકવણી નાણાંના પરિભ્રમણ દ્વારા જરૂરિયાતમંદ અન્ય વ્યક્તિને લોન આપવાની સુવિધા માટે તરલતા (લિક્વિડિટી) પણ સુનિશ્ચિત કરે છે અને જેઓ બિનજરૂરી મુકદ્દમાનો વૈભવ પોષી શકે છે તેમના દ્વારા તેને રોકવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. સત્યવતી ટંડન (ઉપર્યુક્ત) માં દર્શાવેલ જરૂરી સાવધાની પણ વાદગ્રસ્ત વચગાળાનો હુકમ પસાર કરતા પહેલાં ધ્યાનમાં રાખવામાં આવી નથી:-

“જડ. એ યાદ રાખવું જોઈએ કે ટેક્સ, સેસ, ફી વગેરેની વસૂલાત માટે રાજ્ય અને/અથવા તેની એજન્સીઓ/તંત્ર દ્વારા શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહી પર સ્ટે મૂકવાથી જાહેર મહત્વના પ્રોજેક્ટ્સના અમલીકરણમાં ગંભીર અવરોધ ઊભો થાય છે અને તેઓ નાગરિકો પ્રત્યેની પોતાની બંધારણીય અને કાનૂની જવાબદારીઓ નિભાવવામાં અસમર્થ બને છે. બેંકો, નાણાકીય સંસ્થાઓ અને સિક્યોર્ડ ક્રેડિટર્સના લેણાંની વસૂલાત સંબંધી કેસોમાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ સ્ટે આવી સંસ્થાઓની નાણાકીય સ્થિતિ પર ગંભીર પ્રતિકૂળ અસર કરશે, જે આખરે રાષ્ટ્રના અર્થતંત્ર માટે નુકસાનકારક સાબિત થશે. તેથી, હાઈકોર્ટે આવી બાબતોમાં સ્ટે આપવા માટે પોતાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરવામાં અત્યંત સાવધ અને વિચારશીલ રહેવું જોઈએ. અલબત્ત, જો પિટિશનર એ દર્શાવવા સક્ષમ હોય કે તેનો કેસ બાબુરામ પ્રકાશ ચંદ્ર મહેશ્વરી વિરુદ્ધ અંતરિમ જિલ્લા પરિષદ, વ્હર્લપૂલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ અને હરબંસલાલ સાહની વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ તથા અન્ય કેટલાક

ચુકાદાઓમાં નિર્ધારિત કરાયેલા અપવાદો પૈકીના કોઈપણ અપવાદ હેઠળ આવે છે, તો હાઈકોર્ટ તમામ સંબંધિત માપદંડો અને જાહેર હિતને ધ્યાનમાં લીધા પછી યોગ્ય વચગાળાનો હુકમ પસાર કરી શકે છે.”

૭. સુપ્રીમ કોર્ટ સિવિલ અપીલ નં. ૧૦૨૪૩ થી ૧૦૨૫૦ / ૨૦૧૮ માં આઈસીઆઈસીઆઈ બેંક લિ. વિરુદ્ધ ઉમાકાંત મોહાપાત્રા ના કેસમાં તારીખ ૦૫.૧૦.૨૦૧૮ ના અનુવર્તી હુકમમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“ઓથોરાઈઝ્ડ ઓફિસર, સ્ટેટ બેંક ઓફ ટ્રાવેલકોર અને અન્ય વિરુદ્ધ મેથ્યુ કે.સી., (૨૦૧૮) ૩ એસસીસી ૮૫ માં તારીખ ૩૦.૦૧.૨૦૧૮ ના રોજ માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નવીન સિંહાના ચુકાદા સહિત આ કોર્ટના કેટલાક ચુકાદાઓ હોવા છતાં, હાઈકોર્ટો સિક્યોરિટાઈઝેશન એન્ડ રિકન્સ્ટ્રક્શન ઓફ ફાયનાન્સિયલ એસેટ્સ એન્ડ એન્ફોર્સમેન્ટ ઓફ સિક્યોરિટી ઇન્ટરેસ્ટ એક્ટ, ૨૦૦૨ (સરફેસી) હેઠળ ઉદ્ભવતી બાબતોને ગ્રાહ્ય રાખવાનું ચાલુ રાખે છે, અને નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ્સ (એનપીએ) ધરાવતી વ્યક્તિઓની તરફેણમાં વચગાળાના હુકમો આપવાનું ચાલુ રાખે છે.

રિટ પિટિશન પોતે જ ગ્રાહ્ય ન હતી, જેના પરિણામે, અમારા તાજેતરના ચુકાદાને ધ્યાને લેતાં, જેમાં આ કોર્ટના અગાઉના ચુકાદાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:-

“૧૮. ક્ષારિકેશ શુગર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ. વિરુદ્ધ પ્રેમ હેવી એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ (પ્રા.) લિ. અને અન્ય (૧૯૯૭) ૬ એસસીસી ૪૫૦ માં અગાઉ નોંધેલા કારણોસર હાઇકોર્ટના અભિગમને નામંજૂર કર્યા વિના અમે રહી શકતા નથી, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે:-

“૩૨. જ્યારે કાયદાની સ્થિતિ આ કોર્ટના ન્યાયિક ચુકાદાના પરિણામે સુસ્થાપિત હોય, ત્યારે ઓછામાં ઓછું કહેવું હોય તો એ ન્યાયિક અનુચિતતા (જ્યુડિશિયલ ઇમ્પ્રોપ્રાયટી) ગણાશે કે હાઇકોર્ટો સહિતની તાબાની અદાલતો સુસ્થાપિત નિર્ણયોની અવગણના કરે અને પછી એવો ન્યાયિક હુકમ પસાર કરે જે સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિથી સ્પષ્ટપણે વિપરીત હોય. આવા ન્યાયિક સાહસિકતા (જ્યુડિશિયલ એડવેન્ચરિઝમ) ની મંજૂરી આપી શકાય નહીં અને અમે સ્થાપિત સિદ્ધાંતો લાગુ ન કરવાની અને મનસ્વી હુકમો પસાર કરવાની તાબાની અદાલતોની વૃત્તિને સખત શબ્દોમાં વખોડી કાઢીએ છીએ, જેની અસર અનિવાર્યપણે પક્ષકારો પૈકીના એકને ખોટી અને અયોગ્ય રાહત આપવાની થાય છે. હવે સમય આવી ગયો છે કે આ વૃત્તિ અટકવી જોઈએ.”

આ કેસમાં રિટ પિટિશન ગ્રાહ્ય ન હોવાથી, સ્વાભાવિક રીતે જ, વાદગ્રસ્ત હુકમ જેને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે તે સહિત પસાર કરાયેલા તમામ હુકમો નષ્ટ થવા જોઈએ.”

૮. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત સ્પષ્ટ કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અને અરજદારોએ સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ સામાવાળા બેંક દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા પગલાંને પડકારવા માટે સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૭ હેઠળ પોતાને ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક ઉપાયનો ઉપયોગ કર્યો ન હોવાની હકીકતને ધ્યાને લેતાં, હાલની પિટિશન ગ્રાહ્ય રાખી શકાય નહીં અને તે પ્રારંભિક તબક્કે જ (ઇન લિમાઇન) રદ થવાને પાત્ર છે.

૯. અરજદારો તરફથી શ્રી શાહે જોકે એવી રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે આરબીઆઈ દ્વારા જારી કરાયેલી માર્ગદર્શિકાને ધ્યાને લેતાં અરજદારોના ખાતાને એનપીએ જાહેર કરી શકાયું ન હોત, અને સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૩-એ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓનું અપરિપાલન થયું હતું અને તેથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ ડીઆરટી સમક્ષ કલમ ૧૩(જ) હેઠળના પગલાંને પડકારવાની જરૂર ન હતી, તેમ છતાં સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૭(૩) હેઠળ ડીઆરટીને આપવામાં આવેલી સત્તાઓને ધ્યાને લેતાં શ્રી શાહની સદરહું રજૂઆત સ્વીકારી શકાય તેમ નથી, જે કલમ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૧૭. સિક્કોર્ડ દેવાની વસૂલાત માટેના પગલાં સામે અપિલકેશન:

૧. XXX ... XXX... XXXX

૨. XXX ... XXX... XXXX

૩. જો, ડેટ્સ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ, કેસની હકીકતો અને સંજોગો તથા પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, એવા નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (જ) માં સંદર્ભિત પગલાં પૈકીનું કોઈપણ પગલું, જે સિક્યોર્ડ ક્રેડિટર દ્વારા લેવામાં આવ્યું છે તે આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર નથી, અને બોરોઅર અથવા અન્ય વ્યથિત વ્યક્તિને સિક્યોર્ડ અસ્કયામતોના કબજાની પુનઃસ્થાપના અથવા વ્યવસ્થાપનની પુનઃસ્થાપના જરૂરી છે, તો તે હુકમ દ્વારા:-

(એ) સિક્યોર્ડ ક્રેડિટર દ્વારા લેવામાં આવેલા કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (જ) માં સંદર્ભિત કોઈપણ એક અથવા વધુ પગલાંના આશ્રયને અમાન્ય જાહેર કરી શકે છે;

(બી) જેણે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અપ્લિકેશન કરી હોય તેવા બોરોઅર અથવા આવી અન્ય વ્યથિત વ્યક્તિને, યથાપ્રસંગ, સિક્યોર્ડ અસ્કયામતોનો કબજો અથવા સિક્યોર્ડ અસ્કયામતોનું વ્યવસ્થાપન પુનઃસ્થાપિત કરી શકે છે; અને

(સી) સિક્યોર્ડ ક્રેડિટર દ્વારા કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (જ) હેઠળ લેવાયેલા કોઈપણ આશ્રયના સંદર્ભમાં યોગ્ય અને જરૂરી જણાય તેવો હુકમ અથવા નિર્દેશ પસાર કરી શકે છે.”

૧૦. સદર જોગવાઈના વાંચન માત્રથી જ સ્પષ્ટપણે ફલિત થાય છે કે જો ડીઆરટી, કેસની હકીકતો અને સંજોગો તથા પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, એવા નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (જ) માં સંદર્ભિત પગલાં પૈકીનું કોઈપણ પગલું, જે સિક્યોર્ડ ક્રેડિટર દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું તે સદર અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર ન હતું, અને બોરોઅરને સિક્યોર્ડ અસ્કયામતોના કબજાની પુનઃસ્થાપના અથવા વ્યવસ્થાપનની પુનઃસ્થાપના જરૂરી છે, તો તેની પાસે તેમાં જણાવ્યા મુજબના જરૂરી હુકમો પસાર કરવાની હકૂમત છે. એ કહેવાની જરૂર નથી કે સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૨), (૩) અથવા (૩-એ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ સહિતની કોઈપણ જોગવાઈના અપરિપાલનનો મુદ્દો, સામાવાળા બેંક દ્વારા સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩(જ) હેઠળ લેવાયેલા પગલાંને પડકારતી કલમ ૧૭ હેઠળની અપિલકેશનમાં અરજદારો દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉપસ્થિત કરી શકાયો હોત. અરજદારોએ સદરહું કાર્યવાહીઓ પૈકીની કોઈપણ કાર્યવાહી અથવા સરફેસી એક્ટની કલમ ૧૩ હેઠળ સામાવાળા બેંક દ્વારા લેવાયેલા હુકમો કે પગલાંને ડીઆરટી અથવા કોર્ટ સમક્ષ પડકાર્યા નથી અને છેલ્લી ઘડીએ આ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો છે, જ્યારે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા તારીખ ૩૦.૧૦.૨૦૧૮ ના રોજ પસાર કરાયેલા હુકમને અનુસરીને, સામાવાળા-મામલતદાર અને કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટે તારીખ ૧૮.૦૧.૨૦૧૯ ના રોજ કબજો લેવા માટે તારીખ ૧૨.૧૨.૨૦૧૮ ની નોટિસ જારી કરી છે. એ કહેવાની જરૂર નથી કે રિટ અધિકારક્ષેત્ર એ સામ્યપૂર્ણ અધિકારક્ષેત્ર છે અને વિલંબ સામ્યતાને

પરાસ્ત કરે છે. અરજદારોએ યોગ્ય તબક્કે યોગ્ય ફોરમ સમક્ષ સામાવાળા-બેંક દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા અગાઉના હુકમો, કાર્યવાહીઓ અને પગલાંને પડકાર્યા ન હોવાથી, તેમને પોતાને ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક, અસરકારક વૈધાનિક ઉપાયનો ઉપયોગ કર્યા વિના આ કોર્ટના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં.

૧૧. બાબતના તે દષ્ટિકોણથી, હાલની પિટિશન ગુણદોષ વિનાની હોવાથી રદ કરવામાં આવે છે.

સહી/-

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

તુવર

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.